

โครงการสร้างกลยุทธ์พัฒนาศักยภาพธุรกิจไทยรองรับการค้าเสรี ปี 2555

ผู้รับผิดชอบโครงการ ...ดร.เสนีย์ สุวรรณดี ดร.ศักดิ์ชาย รักการ และ ดร.จิราทัศน์ รัตนมณีวัตร
หน่วยงาน สถาบันองค์ความรู้แห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บทคัดย่อ

โครงการสร้างกลยุทธ์พัฒนาศักยภาพธุรกิจไทยรองรับการค้าเสรี ได้ดำเนินการการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพของผู้ประกอบธุรกิจและธุรกิจไทยกับกลุ่มประเทศในอาเซียน จำนวน 8 ธุรกิจ ประกอบด้วย 1) ธุรกิจโลจิสติกส์ 2) ธุรกิจก่อสร้าง 3) ธุรกิจอู่ซ่อมรถ 4) ธุรกิจสปา 5) ธุรกิจร้านอาหาร 6) ธุรกิจบริการผู้สูงอายุ 7) ธุรกิจค้าส่ง ค้าปลีก 8) ธุรกิจแฟรนไชส์ จากผลการวิเคราะห์และสรุปประเทศที่มีศักยภาพในการดำเนินการทั้งหมดมี 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ เนื่องจากประเทศทั้ง 4 มีปัจจัยเชิงบวกในหลากหลายด้านที่แตกต่างกัน โดยลาว เวียดนาม และอินโดนีเซีย มีความโดดเด่นด้านศักยภาพในการเติบโตของตลาด การลงทุน และสัดส่วนรายได้ประชากรประกอบกับต้นทุนแรงงานที่ต่ำ และการเร่งพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในขณะที่สิงคโปร์มีความโดดเด่นในฐานะประเทศพัฒนาที่เหมาะสมต่อการเป็นกรณีศึกษาในการพัฒนาธุรกิจและผู้ประกอบการไทยในอนาคต โดยผลการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของผู้ประกอบธุรกิจไทยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศอาเซียน ตามระดับความเข้มแข็งและศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจคือ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ลาว และเวียดนาม โดยใช้ศักยภาพรวมของผู้ประกอบธุรกิจใน 7 ด้าน สามารถสรุปได้ดังตารางด้านล่างนี้ นอกจากนี้ถ้าพิจารณาในด้านโอกาสและการแข่งขันของธุรกิจไทยในตลาดอาเซียน 4 ประเทศกับประเภทกลุ่มธุรกิจบริการที่น่าสนใจนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการแข่งขัน และความพร้อมในการรับมือคู่แข่งจากตลาดอาเซียนทั้ง 4 ประเทศ

นอกจากนี้โครงการได้พัฒนาทักษะ สร้างแนวคิดการพัฒนาธุรกิจให้ผู้ประกอบธุรกิจ การสร้างความร่วมมือระหว่างธุรกิจไทยกับธุรกิจในประเทศอาเซียน เพื่อสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในกลุ่มประเทศในอาเซียนให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจและกลุ่มธุรกิจ โดยมีกระบวนการการใช้ Business Game โดยผู้ประกอบธุรกิจทั้ง 8 ประเภท เข้าร่วม 50 ราย เพื่อสร้างแนวคิดการพัฒนาธุรกิจให้ผู้ประกอบธุรกิจ และการสร้างความร่วมมือระหว่างธุรกิจไทยกับธุรกิจในประเทศอาเซียน เพื่อสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียน ให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจและกลุ่มธุรกิจเป้าหมาย การให้คำปรึกษาในสถานประกอบการโดยได้มีการประเมินผู้ประกอบธุรกิจและธุรกิจ และให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพให้มีสูงมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 10 ราย ถูกกำหนดเป็นต้นแบบทางธุรกิจ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจทั้ง 10 ราย คลอบคลุม 8 ประเภทธุรกิจ ที่กล่าวมา โดยที่ปรึกษาเข้าไปดำเนินการให้คำปรึกษาในแต่ละด้าน เช่น ด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านการตลาด ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการเงิน และด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม ซึ่งมีการวัดผลก่อนและหลังดำเนินการให้คำปรึกษา และการสร้างความร่วมมือระหว่างธุรกิจไทยกับธุรกิจในประเทศอาเซียนโดยการเดินทางเชื่อมโยงธุรกิจในประเทศอาเซียนจะเดินทางไปยังเฉพาะประเทศที่มีธุรกิจดำเนินอยู่และมีโอกาสเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงเครือข่าย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับภาคธุรกิจและผู้ประกอบการไทยสูงสุด โดยเดินทางไปสร้างการเชื่อมโยงธุรกิจทั้ง 4 ประเทศ จำนวนผู้ประกอบการรวมทั้ง 8 ประเภทธุรกิจ รวมประมาณ 22 ราย

1. บทนำ

การส่งเสริมพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจเป็นภารกิจหลักของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจไทยที่มีจำนวนมากและกระจายตัวโดยเฉพาะ SMEs ไทยที่มีจำนวนมากกว่า 2.65 ล้านรายคิดเป็นร้อยละ 99 ของกิจการวิสาหกิจไทยแต่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้เพียงไม่เกินร้อยละ 40 (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) ให้มีศักยภาพในการประกอบธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพมีความเข้มแข็งมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืนสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศอย่างมั่นคงโดยดำเนินการทั้งในด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการประกอบธุรกิจการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจให้มีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจและการส่งเสริมการรวมกลุ่มธุรกิจ

อย่างไรก็ตามการเปิดการค้าเสรีอันเป็นผลมาจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคธุรกิจไทยจะต้องเข้าใจสถานการณ์และปรับตัวทั้งด้านผลกระทบที่ต้องเตรียมพร้อมปกป้องตนเองและโอกาสที่ต้องเข้าถึงเพื่อสร้างประโยชน์จากตลาดเสรีให้มากที่สุดซึ่งภาคธุรกิจไทยต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านข้อมูลองค์ความรู้และการพัฒนาให้เกิดการปรับตัวพร้อมที่จะรองรับต่อการเปิดตลาดการค้าเสรี

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าร่วมกับสถาบันองค์ความรู้แห่งเอเชีย จึงได้มีการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลชี้วัดถึงศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจและธุรกิจไทย เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในอาเซียน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจไทยให้พร้อมต่อการรองรับการเปิดเสรีทางการค้า อีกทั้งยังเป็นการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจด้านการค้าการลงทุนการสร้างร่วมมือการสร้างรูปแบบธุรกิจตลอดจนสร้างทักษะความพร้อมในการปรับตัวให้แก่ผู้ประกอบการไทยอันจะทำให้ธุรกิจไทยมีศักยภาพในตลาดการค้าเสรีหรือสามารถปกป้องตนเองให้มีความเข้มแข็งทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. เพื่อจัดทำข้อมูลศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจและธุรกิจไทย เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในอาเซียน
- 2.2. เพื่อสร้างขีดความสามารถของภาคธุรกิจให้มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจในตลาดการค้าเสรี
- 2.3. เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเปิดตลาดการค้าเสรี

3. การดำเนินโครงการ

3.1. รูปแบบโครงการ

เป็นการศึกษาข้อมูลนำมาสร้างร่างกลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจไทยรองรับการค้าเสรี และนำมาระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างกลยุทธ์ในการดำเนินการ พร้อมทั้งกิจกรรมการพัฒนาทักษะ สร้างแนวคิด และการเชื่อมโยงธุรกิจไทยในการค้าเสรี

3.2. วิธีดำเนินโครงการ

เดือน 1 - 3	• ศึกษาข้อมูล และการวิเคราะห์ 8 ธุรกิจ • แนวทาง การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณด้วยการสำรวจ การสัมภาษณ์ สถานประกอบการ ผู้บริหารธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญธุรกิจ และผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งในและต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน
เดือน 3 - 6	• จัดทำกลยุทธ์การพัฒนา และการเชื่อมโยงผู้ประกอบการธุรกิจและธุรกิจไทย • แนวทาง การสร้างแผนกลยุทธ์ ตัวชี้วัดในแต่ละกิจกรรมของแผนที่จะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จในการพัฒนาด้านการตลาดและการเชื่อมโยงธุรกิจในกลุ่มอาเซียนได้
เดือน 4 - 6	• ระดมความคิดเห็นสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจและธุรกิจไทย • แนวทาง จัดสัมมนาผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง 8 ธุรกิจช่วงเช้า และแยกธุรกิจช่วงบ่าย รวม 1 วัน โดยเน้นระดมความคิดเห็นด้านโอกาส อุปสรรคพฤติกรรมตลาด สภาพปัญหา และปัจจัยความสำเร็จ ที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
เดือน ที่ 6 - 7	• พัฒนาทักษะ สร้างแนวคิดการพัฒนาธุรกิจ และการสร้างความร่วมมือ • แนวทาง การใช้ Business Game ในการเพิ่มทักษะและสร้างแนวคิด • แนวทาง ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพสูงแต่ละธุรกิจละ 1 แห่งเดินทางไปยังกลุ่มประเทศเป้าหมาย พร้อมผู้เชี่ยวชาญของสถาบันฯ และผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในการสร้างโอกาสทางการตลาดได้จริงอย่างยั่งยืน
เดือน ที่ 8	• จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และบทสรุปผู้บริหาร • เผยแพร่ผลการศึกษา เป็นการนำผลการศึกษาคัดเลือก และวิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจและธุรกิจ จำนวน 8 ธุรกิจ รวมถึงแผนยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ที่สำคัญ และผลการพัฒนาทักษะ และการสร้างความร่วมมือมาเผยแพร่ตีพิมพ์ และประชาสัมพันธ์

3.3.พื้นที่บริการวิชาการ

ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์

3.4.ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ระยะเวลา 8 เดือน ตั้งแต่ 21 ธันวาคม 2554 ถึง 21 สิงหาคม 2555

3.5.สถานที่จัดโครงการ

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

3.6.การประเมินโครงการ

เป็นการใช้การประเมินวิเคราะห์กิจการในสถานประกอบการพบว่าผลการประเมินภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ในเบื้องต้นก่อนการเข้าร่วมโครงการ และเปรียบเทียบกับหลังการดำเนินโครงการ โดย โดยเกณฑ์การให้คะแนนว่ามีผลการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร

3.7.การติดตามผลความสำเร็จโครงการภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ

ดำเนินการติดตามผลหลังได้ดำเนินโครงการด้วยการเข้าไปสำรวจผลการดำเนินโครงการเพื่อติดตามผลการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และรับข้อเสนอด้านอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้น

3.8.การบูรณาการกับพันธกิจหลัก

ในโครงการนั้นนอกจากจะดำเนินการในแต่ละธุรกิจแล้ว ยังเน้นด้านการบูรณาการธุรกิจทั้ง 8 ธุรกิจเข้าด้วยกันในการเข้าไปเชื่อมโยงกับธุรกิจต่างประเทศ มีการร่วมกันในการดำเนินธุรกิจในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพในการเข้าร่วมเชื่อมต่อกับธุรกิจในต่างประเทศ

4. ผลการดำเนินการ

จากการศึกษาข้อมูลศักยภาพของผู้ประกอบธุรกิจและธุรกิจไทยเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในอาเซียน รวมทั้งแนวทางการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบธุรกิจและธุรกิจไทยในการสร้างขีดความสามารถในการดำเนิน ธุรกิจในตลาดการค้าเสรี เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเปิดตลาดการค้าเสรี ผล การศึกษาวิเคราะห์ได้พิจารณาเลือกธุรกิจบริการ 8 ธุรกิจ ภายใต้ข้อตกลง AFAS ดังต่อไปนี้

- 1) ธุรกิจโลจิสติกส์
- 2) ธุรกิจก่อสร้าง
- 3) ธุรกิจอู่ซ่อมรถ
- 4) ธุรกิจสปา
- 5) ธุรกิจร้านอาหาร
- 6) ธุรกิจบริการผู้สูงอายุ
- 7) ธุรกิจค้าส่ง ค้าปลีก
- 8) ธุรกิจแฟรนไชส์

มาดำเนินการศึกษา โดยเหตุผลหลักในการคัดเลือก 8 ธุรกิจข้างต้น เนื่องมาจากศักยภาพธุรกิจในการ สร้างโอกาสทางการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจสู่สากลมีความเป็นไปได้สูง นอกจากนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูล เลือกประเทศที่มีศักยภาพ และมีผลต่อธุรกิจบริการในกลุ่ม AFAS ที่ควรต้องเร่งรีบให้ความสนใจการประเมิน ศักยภาพทางการตลาดและโอกาสทางการค้า ตลอดจนสร้างความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจและผู้ประกอบการธุรกิจ ของไทยกับประเทศเหล่านี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจและธุรกิจได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการลงทุน และ การเชื่อมโยงการค้า จากผลการวิเคราะห์และสรุปประเทศที่มีศักยภาพในการดำเนินการทั้งหมดมี 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐ สิงคโปร์ เนื่องจากประเทศทั้ง 4 มีปัจจัยเชิงบวกในหลากหลายด้านที่แตกต่างกัน โดยลาว เวียดนาม และ อินโดนีเซีย มีความโดดเด่นด้านศักยภาพในการเติบโตของตลาด การลงทุน และสัดส่วนรายได้ประชากรประกอบ กับต้นทุนแรงงานที่ต่ำ และการเร่งพัฒนาสาธารณูปโภคเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่าง รวดเร็วในขณะที่สิงคโปร์มีความโดดเด่นในฐานะประเทศพัฒนาที่เหมาะสมต่อการเป็นกรณีศึกษาในการพัฒนา ธุรกิจและผู้ประกอบการไทยในอนาคต

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของผู้ประกอบธุรกิจไทยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศอาเซียน ตามระดับ ความเข้มแข็งและศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ลาว และเวียดนาม โดยใช้ศักยภาพ รวมของผู้ประกอบธุรกิจใน 7 ด้าน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการแข่งขันในตลาด AEC ที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี 2558 เพื่อสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกและเชิงรับเพื่อใช้ประโยชน์จากตลาด AEC ดังต่อไปนี้

ศักยภาพรวม ของผู้ประกอบการธุรกิจ	 ไทย	 ลาว	 เวียดนาม	 อินโดนีเซีย	 สิงคโปร์
1. ประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการธุรกิจ	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
2. การพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจ	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
3. การให้ความสำคัญแก่ลูกค้า	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
4. ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ/ภาษาที่สาม	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
5. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
6. การจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★
7. ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★

ที่มา : จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิของ 8 ธุรกิจ ใน 5 ประเทศ

โอกาสและการแข่งขันของธุรกิจไทยในตลาดอาเซียน 4 ประเทศ	ธุรกิจไทยพร้อมแข่งขันใน AEC	ธุรกิจไทยพร้อมรับคู่แข่งใน AEC
ธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง		
ธุรกิจซ่อมรถ		
ธุรกิจโลจิสติกส์		
ธุรกิจก่อสร้าง		
ธุรกิจแฟรนไชส์		
ธุรกิจบริการผู้สูงอายุ		
ธุรกิจสปา		
ธุรกิจร้านอาหาร		

ที่มา : จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิของ 8 ธุรกิจ ใน 5 ประเทศ

ซึ่งถ้าพิจารณาในด้านโอกาสและการแข่งขันของธุรกิจไทยในตลาดอาเซียน 4 ประเทศ กับประเภทกลุ่มธุรกิจบริการที่น่าสนใจนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการแข่งขัน และความพร้อมในการรับคู่แข่งจากตลาดอาเซียนทั้ง 4 ประเทศ ดังภาพด้านบน และสามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละประเทศได้ดังต่อไปนี้

ลาว ศักยภาพธุรกิจบริการในลาวมีแนวโน้มเติบโตสูง โดยเฉพาะธุรกิจก่อสร้างและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจภาคก่อสร้างอยู่ในเกณฑ์สูง รวมทั้งธุรกิจบริการศูนย์ฝึกอบรม สปา และธุรกิจร้านอาหารในรูปแบบภัตตาคารขนาดกลางและขนาดใหญ่แบบครบวงจร ยังเป็นที่ต้องการมากในลาว เพื่อรองรับแขกต่างชาติในปริมาณมาก รวมทั้งตลาดมีคู่แข่งค่อนข้างน้อยราย นอกจากนี้ ธุรกิจแฟรนไชส์ ของไทยในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มบริการ และกลุ่มการศึกษา ก็ได้รับความเชื่อมั่นในคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในตลาดผู้บริโภคชาวลาวย่างมาก รวมถึงธุรกิจอู่ซ่อมรถยนต์ที่ยังมีส่วนแบ่งทางการตลาดสำหรับธุรกิจอู่ซ่อมรถยนต์ของไทย เนื่องจากอู่ซ่อมรถยนต์ในลาวมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการเติบโตของตลาดรถยนต์

เวียดนาม มีศักยภาพการเติบโตของตลาดสูงและจำนวนประชากรในเวียดนามที่มีมากและมีกำลังซื้อสูง อีกทั้งการตอบรับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าไทยในตลาดเวียดนามมากกว่าสินค้าจากประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียน ทำให้ธุรกิจที่มีตลาดขนาดใหญ่และแนวโน้มเติบโตสูงได้แก่ ธุรกิจอู่ซ่อมรถยนต์ ที่ให้บริการแบบครบวงจร มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในระยะยาว นอกจากนี้ ธุรกิจโลจิสติกส์ไทยมีความได้เปรียบในด้านการบริหารต้นทุน และการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดส่งสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงธุรกิจแฟรนไชส์ และร้านอาหารของไทยที่มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

อินโดนีเซีย การลงทุนทำธุรกิจร้านอาหารและธุรกิจสปาของไทยในอินโดนีเซียมีโอกาสสูง เนื่องจากความต้องการของตลาดระดับบนที่มีกำลังซื้อสูงและมีคู่แข่งค่อนข้างน้อยราย ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารไทยต้องมุ่งเน้นด้านรสชาติและมาตรฐานการบริการที่ดี ส่วนธุรกิจสปาควรให้ความสำคัญกับวัตถุดิบที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย เช่น สมุนไพร นอกจากนี้ ตลาดอินโดนีเซียยังมีโอกาสสำหรับธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีกและธุรกิจก่อสร้างของไทย เนื่องจากมีความเข้าใจตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคของลูกค้านเป็นอย่างดี รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารสินค้าคงคลังเพื่อลดต้นทุน แต่ยังมีปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจในตลาดอินโดนีเซีย เช่น ปัจจัยการเมือง ปัญหาการจราจร และการเปิดกิจการต้องมีใบอนุญาต ซึ่งจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายการดำเนินการสูง รวมทั้งธุรกิจผู้สูงอายุที่ธุรกิจไทยมีความพร้อมมากกว่าในด้านคุณภาพและมาตรฐาน

สิงคโปร์ โอกาสการค้าของธุรกิจค้าส่งค้าปลีกไทยในประเทศสิงคโปร์ มีโอกาสค่อนข้างสูง เนื่องจากสินค้าไทยเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารและขนมไทย ทั้งนี้ ต้องผ่านการตรวจสอบ และอนุญาต ตลอดจนการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบของสิงคโปร์ ซึ่งส่วนใหญ่ซื้อขายผ่านตัวแทนการค้า นอกจากนี้ ธุรกิจดาวเด่นที่มีอัตราการเติบโตสูงในขณะนี้ คือ ธุรกิจบริการดูแลผู้สูงอายุ โดยรัฐบาลสิงคโปร์ให้ความสำคัญและมีนโยบายสนับสนุน เนื่องจากสิงคโปร์มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมการแข่งขันในการทำงาน ทำให้ครอบครัวไม่สะดวกในการดูแล จึงเป็นโอกาสของผู้ประกอบการธุรกิจไทยจากข้อได้เปรียบในด้านการบริการ

นอกจากนี้ได้ทำการพัฒนาทักษะ สร้างแนวคิด การพัฒนาธุรกิจให้ผู้ประกอบการธุรกิจ สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างธุรกิจไทยกับธุรกิจในประเทศอาเซียน เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจไทย ขนาดกลาง และขนาดย่อมจำนวนมาก ที่เป็นกลุ่มจัดอยู่ในประเภทที่ต้องการการพัฒนาทักษะ การสร้างแนวคิด เพื่อนำไปพัฒนาธุรกิจให้สามารถ เตรียมความพร้อมในการสร้างความร่วมมือกับธุรกิจในประเทศอาเซียนได้ การร่วมการพัฒนาทักษะ และสร้างแนวคิดให้ผู้ประกอบการโดยพื้นฐานส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาทางด้านความรู้ ที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังมี

ติดมาอยู่แล้ว จากการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมการสถานบันการศึกษา แต่ขาดส่วนสำคัญคือ การพัฒนาทักษะทางด้านการปฏิบัติการ (Implementing) ในสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการธุรกิจกับกลุ่มประเทศในอาเซียน ซึ่งอาจมีปัจจัย และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย ดังนั้นจึงต้องอาศัยเครื่องมือการจำลองสถานการณ์ทางธุรกิจ (Business Game) ในรูปแบบที่คล้ายกับ 8 ธุรกิจรวมทั้งเงื่อนไข และสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อเข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะ สร้างแนวคิด เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจให้สามารถสร้างความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน จากผู้ประกอบการธุรกิจจำนวน 50 ราย ใน 8 ธุรกิจที่สนใจเข้าร่วมพัฒนาทักษะฯ และผ่านการประเมินคุณสมบัติเบื้องต้นแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจได้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะ และสร้างแนวคิดในด้านการจำลองสถานการณ์ทางธุรกิจแล้ว ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจได้เห็นถึงปัญหา และอุปสรรคที่แท้จริงมากขึ้นในการดำเนินการไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจ และได้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในการดำเนินธุรกิจ รวมถึงแนวทางการคิดในการทำการตัดสินใจแก้ปัญหา ในด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรทรัพยากรบุคคล และเครื่องมือ รวมถึงการจัดการด้านการเงิน และผลกระทบของกำไร/ขาดทุน

นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำนวน 23 รายทั้ง 8 ธุรกิจที่ได้ผ่านการคัดเลือกประเมินคุณสมบัติแล้ว ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจร่วมกับที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ถึงปัญหาในด้านกลยุทธ์องค์กร ด้านการตลาด ด้านการผลิต/บริการ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการเงิน และด้านเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจทั้ง 8 กลุ่มธุรกิจ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจแต่ละรายคาดว่าจะเป็จุดด้อยที่เกิดขึ้นในการสร้างความร่วมมือในธุรกิจของธุรกิจตนเองกับกลุ่มธุรกิจในประเทศอาเซียน ทางที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการโครงการฯ ได้พิจารณาต้นแบบธุรกิจทั้ง 8 ธุรกิจ จำนวน 10 ราย ให้ที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการลงพื้นที่ให้คำปรึกษาลักษณะ On the job training ซึ่งจัดข้อด้อยของธุรกิจ และยกระดับการพัฒนาธุรกิจให้ผู้ประกอบการธุรกิจทั้ง 8 ธุรกิจ ในด้านต่างๆ ให้สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างธุรกิจไทยกับธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ ผลการประเมินศักยภาพหลังดำเนินการหลังการให้คำปรึกษาลักษณะ On the job training ผู้ประกอบการธุรกิจต้นแบบทั้ง 10 รายใน 8 ธุรกิจมีผลการประเมินศักยภาพธุรกิจพบว่าคะแนนเกณฑ์อยู่ในระดับเพิ่มมากขึ้น 10-20 เปอร์เซ็นต์ ของเกณฑ์การประเมินศักยภาพธุรกิจ ในระยะเวลา 1 เดือน

5. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

การดำเนินการเชื่อมโยงกับธุรกิจในต่างประเทศผู้ประกอบการธุรกิจในภาคส่วนขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านภาษาในการสื่อสาร เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่นในประเทศนั้นๆ โดยเฉพาะผู้ประกอบการในต่างประเทศที่ใช้ภาษาของประเทศตนเอง ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ และมีผู้ประกอบการอีกจำนวนมากที่อยากเข้าร่วมโครงการ แต่เนื่องจากผลการประเมินเข้าร่วมโครงการเบื้องต้นไม่ผ่าน รวมกับงบประมาณที่มีจำกัด

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการดำเนินการศึกษาวิจัยศักยภาพธุรกิจทั้ง 8 ประเภท โดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศที่จะเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 พบว่า ธุรกิจและผู้ประกอบการธุรกิจไทยมีความสามารถ ศักยภาพ และโอกาสในการเข้าสู่ตลาดด้วยกลยุทธ์เชิงรุกไปในหลายๆ ประเทศมากกว่าเชิงรับ ในการดำเนินการครั้งนี้นอกจากทำการศึกษาวิจัยแล้ว จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมสร้างแนวทางเชื่อมโยงธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นสิ่ง

ที่ผู้ประกอบการธุรกิจไทยให้ความร่วมมือและความสำคัญอย่างมาก ผู้ประกอบการธุรกิจไม่ต้องการให้การดำเนินโครงการที่เน้นการศึกษาวิจัยเพียงอย่างเดียว เพราะผลการศึกษาวิจัยในเชิงธุรกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นมีมากแล้ว แต่ยังไม่มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมสร้างแนวทางการเชื่อมโยงธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียนครั้งนี้ จึงถือเป็นการดำเนินการในลักษณะนำร่องสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีความพร้อมได้สัมผัสและเรียนรู้ตลาดสภาพแวดล้อมเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยตรง อีกทั้งยังได้มีโอกาสพบปะ เยี่ยมชมธุรกิจ ทำความรู้จักผู้ประกอบการธุรกิจต่างชาติ เพื่อประเมินศักยภาพของธุรกิจตนเองและสถานการณ์ตลาดในต่างประเทศ ถือเป็นการตอบโจทยความต้องการของธุรกิจไทยที่มีความพร้อมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ประกอบการที่มีความพร้อมส่วนใหญ่ต้องการหาโอกาสในการเปิดตลาดต่างประเทศอยู่แล้ว แต่ไม่มีช่องทางหรือผู้นำไปสู่การเชื่อมโยงได้

ในการดำเนินการครั้งนี้ มีผู้ประกอบการธุรกิจหลายรายเห็นความสำคัญของการดำเนินโครงการนี้ จึงได้เสนอแนะให้ทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นเสมือนตัวกลางที่ช่วยประสานการเชื่อมโยงธุรกิจที่มีความพร้อมเหล่านี้ ในการสร้างโอกาสในตลาดต่างประเทศ โดยอาจดำเนินการในกลุ่มสาขาธุรกิจนำร่อง หรือในกลุ่มธุรกิจที่กรมฯ ได้ทำการพัฒนาศักยภาพแล้วให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ก่อนเปิดการค้าเสรีในอีก 2 ปีข้างหน้า

อนึ่ง การดำเนินการในลักษณะนี้ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก การดำเนินกิจกรรมสร้างแนวทางการเชื่อมโยงธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียนอันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยนี้ ได้เริ่มดำเนินการขึ้นเป็นปีแรก การก่อให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการธุรกิจทั้งไทยและต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรมของทั้งสองฝ่าย

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สำนักพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และผู้ประกอบการธุรกิจในภาคส่วนต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการ รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศที่ได้เปิดโอกาสในการสร้างความร่วมมือในการเชื่อมโยงธุรกิจ